

## **De Expo van 58**

De huisvrouw verwend- Culinaire en gastronomische nieuwigheden- Een oord van plezier- Sinds december 2007 verschijnen er quasi wekelijks nieuwe boeken en DVD's over de Expo van 1958. We hebben er enkele leuke weetjes uit gedistilleerd.

### **De huisvrouw verwend**

De organisatoren van deze allergrootste Wereldtentoonstelling uit de 20<sup>ste</sup> eeuw hebben blijkbaar angst gehad voor het feit dat vrouwen zich potsierlijk zouden vervelen. Er werd daarom een specifiek vrouwenparcours uitgedacht. Dit parcours liep langs speciale paviljoenen. Zoals Paleis 4, de paviljoenen van de textielnijverheid en de diamant, het paviljoen van de 5 Belgische Grootwarenhuizen (aan de overzijde van het Atomium), het Paviljoen van de Elektrische Energie, de paviljoenen van de naai- en breimachines, de paviljoenen van gas en van elektrische energie, het paviljoen van de sociale huisvesting en diverse zalen waar allerlei huishoudelijke voorwerpen en mode-artikelen waren geëxposeerd. Koplopers in verband met mode waren natuurlijk het Paviljoen van de Verenigde Staten en van Frankrijk, gevolgd door paleis 4 waar zowel de leder- en huidenindustrie als de kledings- en confectienijverheden aan bod kwamen. In publicaties en advertenties werd, naar het voorbeeld van Amerika, de huisvrouw een zee van vrije tijd beloofd. Huisvrouwen hoefden er enkel nog maar de schakelaars in de keuken om te draaien. Allerlei toestellen schoten in actie en zorgden voor een verlichting en een drastische vermindering van de huishoudelijke taken. De vrouw kon zich met de kinderen bezig houden, sneller en langer naar tv kijken en beschikte ook over veel vrije tijd. Vitrines in het Amerikaanse paviljoen brachten ook een nauwkeurig beeld van deze 'the american way of life'. Een ingerichte keuken was er de grote publiekstrekker. En dit terwijl in onze Belgische gezinnen slechts 1 op 5 vrouwen over een koelkast en 1 op 25 over een wasmachine beschikten. In het Paviljoen van de Elektrische Energie werd al op een ronddraaiend plateau van 16 m een elektrisch huis met diverse kamers en de modernste apparaten getoond. Met een roltrap kon men ook naar de hogere verdiepingen van dit huis gaan kijken of een blik werpen op de nieuwste vormen van huisverlichting en huishoudelijke toestellen. Men keek ook neer in een elektrische keuken van een naburig restaurant. Het paviljoen van gas bracht de bezoeker in contact met de meest diverse vormen van fornuizen, boilers, badverwarmers en koelkasten. De paviljoenen die het 'wonen' in beeld brachten waren ook gewijd aan het sanitair en aan de noodzakelijke benodigdheden. In het Paviljoen van de 5 Grootwarenhuizen was op een visionaire wijze 'het leven in het jaar 2000' opgeroepen. Zo waren er een heuse verwarmde tafel, een douche om te verjongen, een badkuip om af te slanken, een toestel om de slanke lijn te regelen en een plafondinstallatie tegen slecht humeur en zwartgalligheid te bewonderen.

### **Culinaire en gastronomische nieuwigheden**

Op het domein van de Expo '58- zonder Vrolijk België - waren er naast de Belgische, de buitenlandse en de internationale paviljoenen 70 restaurants aanwezig. In vele, buitenlandse paviljoenen werden specifieke, gastronomische specialiteiten geserveerd en verkocht. Rusland liet dagelijks de beste kaviaar aanvoeren via straaljagers; een menu met kaviaar kostte 60 frank. Vele bezoekers waren nog nooit op reis gegaan. Na de oorlog met de grote voedselschaarste was in de 50-er jaren de vraag naar 'genoeg elementaire voedingsproducten' belangrijker dan de nood naar exotische avonturen. In de nieuwe uitgave van het kookboek van de Boerinnenbond, verschenen in 1957, was zelfs nog gewaarschuwd tegen schadelijke, prikkelende en afstompende uitheemse specerijen! Eten en drinken bleek op de Expo duur te zijn. Dit was zeker het geval in het exclusieve restaurant, ondergebracht in de hoogste bol van het Atomium, met een 390tal eetplaatsen. Alleen al voor een bezoek aan dit futuristisch paviljoen moest men toen 60 frank neertellen! Feiten die gretig in diverse kranten werden

aangekaart en door het organisatiecomité van de Expo werd beantwoord met een psychologische persconferentie! Als tegenreactie werd een voorstel van kosten voor 1 dag uitgewerkt. In plaats van 300 frank werd er nu over 182 frank gesproken! De meeste bezoekers brachten daarom hun eigen boterhammetjes en drankjes mee. Er werd aan een fontein of op een grasveld halt gehouden. Vele horecazaken hebben een financiële kater overgehouden aan de Expo. Toch heeft menig bezoeker er nieuwigheden leren kennen: spaghetti bolognese, gelatti, een 'pain français' met lookboter, kaasfondue, de hamburger, een Amerikaans softijs of de 'kip Dixie style', aan het spit gebraden en geserveerd aan de bar – met hoge krukjes en drankfonteinen, paëlla, een kop 'maté' in het Braziliaanse paviljoen, een 'raar smakende' coca-cola of een driekleurig Artic-ijsje! In het paviljoen van Congo-Ruanda-Urundi kon men zelfs een moambe gaan proeven. Het goedje was toen nog té exotisch en werd eigenaardig genoeg door een Zwitserse kok klaargemaakt! In meerdere paviljoenen, zoals dat van Civitas Dei en van de voedingsnijverheid waren er zelfbedieningsrestaurants of picknickruimten voor scholieren aanwezig. In Civitas Dei kreeg men aan democratische prijzen haring of steak met frites. Het paviljoen van de voedingsindustrieën was zeer snel bij de scholen, de volwassenen en de religieuzen bekend als een gratis proefsalon. Planta, Liebig en Imperial gaven er gratis broodjes met 3 margarinekrullen, instantsoep en een potje vanillepudding. Er was echter 1 groot nadeel: men moest vaak rechtstaan bij het eten! De suikerbakkers en de biscuitsfabricanten ontbraken niet op het appel; Een modelkeuken liet verschillende bereidingen van ingeblikte groenten zien. De meest succesrijke paviljoenen zijn echter de paviljoenen van de 4 Belgische chocoladeproducenten en Marie Thumas geweest. Bij Victoria waren de maanraketten, opgehangen aan een plafondrail en bij Côte d'Or de robotlifanten, die snoep en chocoladerepen uitdeelden, dé grote kinderattracties. Men kon zich ook laten wegen en won soms een tegengewicht van zoetigheden! Côte d'Or had voor de Expo een nieuwigheid uitgedacht. Het 'dessert 58' was een chocoladereep, gevuld met een mengeling van praliné, melk en amandelen. Jacques had een heuse fabriek in zijn paviljoen geïnstalleerd, liet het publiek meekijken vanop een luchtbrug en produceerde dagelijks 5 ton van het 'Belgische zwarte goud'. Meurisse bood een imaginaire reis aan in een duikboot onder de zeespiegel en gaf bakken chocolade weg. Het hoeft ons dan ook niet te verwonderen dat én kinderen én hondjes hier vaak naartoe liepen! Marie-Thumas liet het inblikken van groenten en het werk in de keuken vanop een brug bekijken. Na jarenlange bevraging van huisvrouwen werden er 4 soorten van natuurverse, ingeblikte soep voor het eerst gepresenteerd. De huismoeders werden ook in het paviljoen geïnterviewd, waarna de gesprekken op Radio Luxemburg te horen waren. Bordjes dragen op een dienblad, afgehaald van een lopende band, was er voor velen een hele belevenis! Maar ook de firma Rombouts presenteerde er een wereldprimeur. Vader Rombouts wist dat de zilveren koffiefilter vele nadelen had. Hij had niet op de kosten gekeken en jarenlang gezwoegd om een perfect product te kunnen aanbieden. Op de Expo werd de gebruiksklare en wegwerp filter in plastic aan 1/10 van de kostprijs, nl. aan 3,5 frank aangeboden. In 32 expo paviljoenen, waaronder ook het Franse, werd de nieuwe Rombouts koffiefilter geserveerd. Thans is Rombouts de marktleider in de wereld!

### Een oord van plezier

Een ander deel van het Expoterrein, 5 ha groot en gefinancierd door de Coöperatieve van 32 Belgische bierbrouwers en van enkele groot-bakkerijen, groeide uit tot het meest legendarische dorp van alle Wereldtentoonstellingen. Het dorp had verschillende namen gekregen. Men sprak over 'Vrolijk België', 'België 1900' of 'Oud België'. Het bier heeft er letterlijk door de straten gestroomd. Gedurende 186 dagen heeft men van het begin tot het einde der Expo er de grootste 'fun' beleefd! . Het hoeft ons niet te verwonderen dat vele bezoekers zich wel herinnerden hoe ze er terecht kwamen... maar niet meer hoe ze terug zijn

thuis geraakt... In dit dorp waren er rond de 170 'oude 'nephuizen' 60 cafés met felgekleurde luifels, 6 restaurants, danszalen, 5 schouwburgen, enkele nachtclubs en 1 feestzaal opgetrokken. Men zorgde er dagelijks voor spektakels, een carnavalsfeer en muziek optredens met verklede muzikanten. Fairhostessen was de toegang , in gezelschap van een man, verboden geworden. Het toegangskaartje van Vrolijk België was apart te betalen en vrij hoog: 25 frank of ca. 7 euro. In tegenstelling tot de Expo waren de horecazaken in Vrolijk België wel rendabel. Het meest succesrijke was een Beiers café met 3000 zitplaatsen en een Oberbayern-orkest, waar het bier werd geserveerd in kruiken van 1 liter . Het was er volgens de slogan op de gevel 'alle dagen zoals in München Oktoberfest'. Men kon er ook kip, worst en sowieso ook Sauerkraut eten. Velen hebben er tot de sluitingstijd (4 uur 's morgens) menig uur gesleten. Op 1 dag werden er zelfs 52.000 pinten bier geserveerd!

Een andere attractie was het Hawaïaanse dorp, opgetrokken in bamboe en stro. Polynesische schonen dansten er, serveerden er - op traditionele en rituele wijze geroosterde biggetjes, gevuld met ananas. Het dorp brandde helaas op een nacht in augustus in 30 minuten af, de enige brand trouwens waarvoor de brandweerbrigade tijdens de Expo is uitgerukt! En nog 2 laatste weetjes: Pierre Romeyer werkte als kok in het Belvédèrepaleis. Hier werden er wekelijks 5 lunchen, 2 diners en 3 tuinparty's georganiseerd en na de sluiting van de Expo nog meerdere recepties. In totaal zijn er 135.000 gasten ontvangen. Nooit werd 2 maal hetzelfde gegeten. En prins Albert, onze huidige koning, leerde in het Japanse paviljoen met stokjes eten.

Bronnen: Paris Match en de Post, 1958  
Le Soir, 12-13 april 1998: herdenking Expo '58  
Ondine. Expo '58 en Marcel Wolfers. Koning Boudewijnstichting  
France Debray, Expo '58. Le grand tournant. Renaissance du Livre, 2007  
Annick Lesage, Expo 58- de fifties, uitgave Standaard Uitgeverij i.s.m. de  
14 Erfgoedcellen en Faro, 2008

Steller: Machteld de Schrijver